

Submissie Esigbond – AMvB verbieden van de verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten op afstand

De Esigbond behartigt de belangen van de overwegend kleinschalige distributeurs en speciaalzaken die e-sigaretten en navulverpakkingen (vloeistoffen) op de Nederlandse markt brengen.

Anti-rookbeleid kan en moet veel effectiever

Wij ondersteunen de doelstelling van de Nederlandse overheid om een rookvrije generatie te realiseren. Wij begrijpen dat er verdergaande maatregelen nodig zijn om deze doelstelling te bereiken. Echter, wij maken ons ernstige zorgen dat aantoonbaar minder schadelijke, rookvrije producten als de e-sigaret op één hoop worden gegooid met tabaksproducten waarbij verbranding optreedt.

Roken is de belangrijkste vermijdbare risicofactor voor ziekte en sterfte. Het beste wat men kan doen is niet roken. Of als men al rookt hier zo snel mogelijk mee te stoppen. Dampen is niet geheel zonder risico, de e-sigaret is daarom niet bedoeld voor de jeugd en niet-roker. Echter, het relatieve risico van de e-sigaret ten opzichte van roken is overduidelijk: de e-sigaret wordt substantieel minder schadelijk ingeschat dan roken¹², het vormt voor rokers een beter alternatief en is bovendien het meest effectieve rookstopmiddel³.

De rookvrije generatie kan sneller worden bereikt als volwassen rokers zich volledig en op grote schaal kunnen informeren over minder schadelijke, rookvrije producten zoals de e-sigaret. Ook de Nederlandse overheid erkent het wetenschappelijk bewijs dat een volledige overstap op deze producten voor de roker minder schadelijk is en gezondheidswinst oplevert.⁴ E-sigaretten kunnen daarom juist een cruciaal wapen zijn in de strijd tegen roken. Dit is precies wat er in landen als Nieuw-Zeeland⁵ en het Verenigd Koninkrijk⁶ wordt gedaan. Beide landen boeken bijzonder goede resultaten met een zeer effectief beleid waarbij aan de ene kant preventieve maatregelen worden ingezet voor het beschermen van de jeugd en niet-rokers en aan de andere kant rokers die niet stoppen actief worden aangemoedigd om over te stappen op e-sigaretten.

De Nederlandse aanpak, inclusief het voorstel om het verbod op de verkoop op afstand ook van toepassing te laten zijn op rookvrije producten zoals e-sigaretten, staat hiermee helaas in schril contrast. Wij zijn tegen maatregelen die de effectiviteit en de beschikbaarheid van de e-sigaret als stopmiddel of als minder schadelijk alternatief voor de sigaret verder zal verminderen, waaronder een online verkoopverbod. Maatregelen als deze creëren immers slechts extra drempels voor de roker om te stoppen of om over te stappen op een minder schadelijk product.

¹ https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/20220616_hgr-9549_advies_e-sigaret_vweb_0.pdf

² Nicotine, Carcinogen, and Toxin Exposure in Long-Term E-cigarette and Nicotine Replacement Therapy users [link](#)

³ https://www.cochrane.org/CD010216/TOBACCO_can-electronic-cigarettes-help-people-stop-smoking-and-do-they-have-any-unwanted-effects-when-used

⁴ Beantwoording Nationaal Preventieakkoord (26 april 2019) vraag 174. P. 49. [Link](#)

⁵ <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2020/0062/40.0/whole.html#LMS313921>

⁶ [Smoke-free generation: tobacco control plan for England - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

Zoals wij hieronder beargumenteren pleiten wij er nadrukkelijk voor om de onlineverkoop van rookvrije producten zoals de e-sigaret strikt te reguleren in plaats van te verbieden.

Zorgpunten over de e-sigaret zijn ongegrond

In Nederland worden steeds dezelfde zorgpunten aangedragen om striktere maatregelen ten aanzien van e-sigaretten te rechtvaardigen. Deze zorgpunten worden echter niet door gedegen onderzoek of de praktijk ondersteund. Wij hebben deze zorgpunten meermaals ontkracht (zie [Annex](#)) en maken ons dan ook ernstige zorgen dat op basis van deze zorgpunten de e-sigaret als belangrijk middel in de strijd tegen het roken ten onrechte niet ten volle wordt benut. Het gevolg hiervan is dat het roken van de veel schadelijkere traditionele sigaret in stand wordt gehouden.

Een onlineverkoopverbod van e-sigaretten is niet in het belang van de volksgezondheid

Het verbieden van de verkoop op afstand van e-sigaretten zal bepaalde groepen dampers meer dan gemiddeld treffen. Dan gaat het vooral om mensen met een lichamelijke beperking, ouderen die veelal telefonisch bestellen en laten bezorgen en mensen die niet in de omgeving van een speciaalzaak wonen. In sommige provincies, in veel steden en dorpen is slechts een enkele of is zelfs helemaal geen (e-sigaret) speciaalzaak te vinden, terwijl sigaretten- en shag wel breed verkrijgbaar zijn. De verkoop van e-sigaretten verloopt in deze gebieden vrijwel volledig online. Het voorgestelde onlineverkoopverbod voor e-sigaretten brengt daarom het gevaar met zich mee dat deze grote groep dampers zich tot het illegale circuit zal wenden of weer zal terugvallen op de normale sigaret.

In de toelichting op het concept-besluit staat verder dat: *'Hoewel dit zal leiden tot negatieve effecten voor bedrijven die actief zijn in deze branche, levert dit voor jongeren gezondheidswinst op.'*

Hierbij wordt compleet voorbijgegaan aan het feit dat Nederland nog steeds een groep van bijna drie miljoen volwassen rokers kent. Uit Trimbos-data blijkt dat minder dan één op de drie rokers jaarlijks een stoppoging doet en ruim 60% van de rokers al meerdere jaren achtereen geen enkele poging (meer) heeft gedaan om te stoppen. Tegelijkertijd zijn honderdduizenden rokers succesvol van het roken afgestapt met behulp van de e-sigaret. Dat zouden er veel meer kunnen zijn als de roker correcte en begrijpelijke informatie krijgt van de overheid over het relatieve risico ten opzichte van roken. Ook het RIVM wijst op het belang hiervan.⁷ Door de beschikbaarheid van de e-sigaret verder te beperken worden rokers belemmerd in het overstappen op dit veel minder schadelijk alternatief. Dit is uiteraard absoluut niet in het belang van de volksgezondheid.

Onderzoek naar de impact op de e-sigaretten branche ontbreekt

Zoals te lezen in de toelichting op het concept-besluit:

'De online verkoop van aanverwante producten heeft SEO niet onderzocht, maar de effecten van deze maatregel voor deze sector zijn mogelijk groter, omdat deze producten vaker online worden gekocht.'

Het is onacceptabel dat een verkoopverbod op afstand van e-sigaretten wordt voorgesteld, zonder dat hier gedegen onderzoek naar de effecten op de branche aan ten grondslag ligt. De markt voor de verkoop van e-sigaretten en dampwaren is niet te vergelijken met die van de verkoop van tabak. De negatieve effecten zullen verstrekkend zijn en kunnen de doodsteek betekenen voor onze achterban. Dit zijn veelal kleine zelfstandige ondernemers die voor honderd procent afhankelijk zijn van de

⁷ Alternatieve tabaksproducten: harm reduction? Tabaks- en aanverwante producten die mogelijk minder schadelijk zijn dan sigaretten: RIVM Briefrapport 2016-0103 Y.C.M. Staal | R. Talhout [link](#)

verkoop van dampwaren. Over het geheel genomen bedraagt de online verkoop van e-sigaretten en dampwaren ruim 40% van hun totale omzet. Voor 1 op de 3 aanbieders bedraagt de online verkoop zelfs bijna 100%. De ondernemer met een e-sigaret speciaalzaak heeft uitgebreide kennis van de producten en een breed assortiment. Dat is de reden waarom dampers en ook rokers die op zoek zijn naar een minder schadelijk alternatief of effectief stopmiddel binnenstappen. Anders dan bij andere verkooppunten met een heel klein assortiment dampwaren krijgen zij in de e-sigaret speciaalzaak uitgebreide uitleg en dienstverlening over het gebruik van e-sigaretten. Deze gespecialiseerde verkooppunten in e-sigaretten dreigen bij een onlineverkoopverbod te verdwijnen.

Illegale handel

Wij hebben meerdere malen bij de NVWA aangedrongen op een betere handhaving om zodoende de illegale handel in (met name wegwerp) e-sigaretten door avondwinkels en buitenlandse webshops tegen te gaan. Ook het ministerie van VWS hebben wij meerdere keren op de hoogte gebracht van deze zorgelijke situatie. Desondanks zien wij geen verbetering en zien we met lede ogen dat er producten in de verkeerde handen terechtkomen. Het verbieden van de online verkoop in Nederland zal dit probleem echter niet wegnemen en waarschijnlijk alleen maar groter maken. Het is immers aannemelijk dat bij een online verkoopverbod in e-sigaretten meer dampers hun producten zullen gaan aanschaffen via illegale kanalen.

Voorstel Esigbond als alternatief voor een algeheel verbod op verkoop op afstand

In plaats van het voorgestelde algehele verbod op de onlineverkoop van tabaks- en aanverwante producten, pleiten wij ervoor dat de verkoop van rookvrije producten zoals e-sigaretten via het onlineverkoopkanaal van de speciaalzaken, zoals beschreven in artikel 5.9 van het Tabaks- en Rookwarenbesluit, toegestaan blijft. Dit zijn immers de verkooppunten die uitsluitend aan volwassenen verkopen en die de overheid op de langere termijn reeds voor ogen heeft om deze producten te verkopen. Om te voorkomen dat e-sigaretten in de verkeerde handen vallen, stellen wij voor dat er nadere regels voor leeftijdsverificatie worden ingesteld en dat deze strikt gehandhaafd worden. Daarnaast pleiten wij er bovendien nadrukkelijk voor dat - net zoals in Nieuw-Zeeland - zowel in de speciaalzaken en hun onlineverkooppunt de e-sigaret met smaakjes beschikbaar blijven. Hiermee wordt recht gedaan aan de belangrijke rol die de e-sigaret kan spelen als minder schadelijk alternatief voor volwassen rokers.

Annex – Zorgpunten over de e-sigaret dienen in het juiste perspectief te worden geplaatst.

1. Nauwelijks e-sigarettengebruik onder jongeren

Ondanks de geuite zorgen over het aantal jongeren dat e-sigaretten gebruikt, wordt ook erkend dat het percentage jongeren dat experimenteert met e-sigaretten in Nederland daalt.⁸ Daarnaast blijkt uit de meest recente CBS-data dat er van structureel e-sigarettengebruik onder jongeren niet of nauwelijks sprake is: 0.8% onder 12-16-jarigen en 2.5% onder 16-20-jarigen gebruikt de e-sigaret.⁹

2. Geen bewijs dat de e-sigaret een opstapproduct is naar de gewone sigaret.

Recentelijk is door de Universiteit Maastricht in samenwerking met het RIVM en Onderzoeksinstituut IVO onderzoek gedaan of het gebruik van e-sigaretten een 'opstapje' is naar het gebruik van tabak onder jongeren. Hierin concludeerde projectleider van het onderzoek Prof. dr. Gera Nagelhout: "We kunnen op basis van onze resultaten niet met zekerheid zeggen dat e-sigaretten de oorzaak zijn dat jongeren beginnen met tabaksgebruik."¹⁰ Ook op basis van een eerder gepubliceerd onderzoek van Trimbos en RIVM kan onmogelijk de conclusie worden getrokken dat de e-sigaret een opstapproduct is naar het roken van tabak: maar 1.6% van de volwassen bevolking gebruikt de e-sigaret met regelmaat, een groep die vrijwel uitsluitend uit (ex)rokers bestaat, aangezien maar 0.2% van de e-sigaretten gebruikers daarvoor nooit heeft gerookt.¹¹ Dit is in lijn met een eerdere conclusie van Trimbos dat: 'weinig rokers (3%) die voordat ze gingen roken eerst een e-sigaret hadden gebruikt.'¹² Dit wordt tevens onderschreven door het RIVM: 'de meeste gebruikersgroepen de e-sigaret zien als een vervanger van de tabakssigaret en een mogelijke eerste stap om te stoppen met roken.'¹³

3. Onzekerheid over de schadelijke effecten van e-sigaretten gebruik op de lange termijn

Steeds meer gezondheidsexperts¹⁴ en overheidsinstanties¹⁵ stellen dat de bezorgdheid over de eventuele gezondheidsschade bij langere termijngebruik moet worden afgezet tegen het veel grotere risico dat het roken van sigaretten met zich meebrengt. Er bestaat brede wetenschappelijke consensus onder internationale¹⁶ en nationale¹⁷ gezondheidsexperts dat de e-sigaret veel minder schadelijk is dan het roken van sigaretten. De staatssecretaris onderschrijft dit door in zijn beantwoording van de Kamervragen naar aanleiding van het gepresenteerde Nationaal Preventieakkoord te stellen: 'Er bestaat inderdaad brede consensus onder volksgezondheidsdeskundigen, wetenschappers en

⁸ Trimbos Instituut, Jeugd en riskant gedrag 2019, Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek Scholieren [link](#)
⁹ [StatLine - Leefstijl en \(preventief\) gezondheidsonderzoek; persoonskenmerken \(cbs.nl\)](#)

¹⁰ Martinelli, T. F., Candel, M. J. J. M., De Vries, H., Talhout, R., Knapen, V., Van Schayck, O., & Nagelhout, G. E. [Exploring the gateway hypothesis of e-cigarettes and tobacco: A Prospective replication study among adolescents in the Netherlands and Flanders](#). Tobacco Control.

¹¹ Trimbos Kerncijfer roken 2019, [link](#)

¹² Nationale Drug Monitor 2017, Trimbos Instituut [link](#)

¹³ RIVM (maart 2018): E-sigaret aantrekkelijkheid voor rokers en niet-rokers [link](#)

¹⁴ Tobacco Harm Reduction and the Dutch National Prevention Agreement: Letter from 36 International Experts and Academics in Tobacco Control (4th March 2019) [link](#)

¹⁵ House of Commons Science and Technology Committee: E-cigarettes (17 August 2018) [link](#)

¹⁶ McNeil, A., Brose, L.S., Calder, R., Bauld, L. & Robson, D. (2018). Evidence review of e-cigarettes and heated tobacco products 2018. A report commissioned by Public Health England.

¹⁷ Willemsen, M., Croes, E., Kotz, D., & Van Schayk, O. (2015). De elektronische sigaret: Gebruik, gezondheidsrisico's, en effectiviteit als stopmethode. [link](#)

regelgevers dat een individuele roker die volledig overstapt op het gebruik van een e-sigaret minder gezondheidsrisico's loopt dan een roker die blijft roken.¹⁸

4. Het duale gebruik van e-sigaretten en tabaksproducten

Ook wij vinden dual gebruik zeer onwenselijk, maar dit is in de eerste fase van het volledig overstappen niet ongebruikelijk. Bovendien is er steeds meer bewijs dat aantoont dat dual gebruikers naar alle waarschijnlijkheid volledig stoppen met roken.¹⁹ In een recent gepubliceerde nota van toelichting bij een ontwerpbesluit om smaakjes in e-sigaretten te reguleren werd aangehaald dat 72% van de e-sigaret gebruikers in 2018 niet volledig is overgestapt.²⁰ De ervaring uit andere landen leert echter dat, naast voorlichting vanuit de branche, een actieve rol van de overheid in feitelijke informatieverstrekking over de verminderde schadelijkheid van de e-sigaret ten opzichte van de gewone sigaret het volledig overstappen op de e-sigaret bespoedigt. Het percentage e-sigaretgebruikers dat volledig is overgestapt in het Verenigd Koninkrijk²¹ ligt dan ook veel hoger dan in Nederland. Ook het RIVM erkent dat de roker belang heeft bij correcte en begrijpelijke informatie over minder schadelijke producten zoals de e-sigaret.²²

¹⁸ Beantwoording Nationaal Preventieakkoord (26 april 2019) vraag 174. P. 49. link

¹⁹ Maglia, M. (2017). Dual use of electronic cigarettes and classic cigarettes: a systematic review. [Link](#).

²⁰ Ontwerpbesluit houdende de wijziging van het Tabaks- en rookwarenbesluit om de beschikbare smaken voor e-sigaretten te reguleren en nog enkel smaakstoffen toe te staan die met name in tabakssmaken voorkomen. blz. 4.

²¹ Use-of-e-cigarettes-vapes-among-adults-in-Great-Britain-2020.pdf (ash.org.uk)

²² Alternatieve tabaksproducten: harm reduction? Tabaks- en aanverwante producten die mogelijk minder schadelijk zijn dan sigaretten: RIVM Briefrapport 2016-0103 Y.C.M. Staal | R. Talhout link